CZU: 53(498)(092)

<https://doi.org/10.53081/1810-6498.2021.75-76.101>**FLOREA ULIU – O VIAȚĂ DEDICATĂ FIZICII**Prof. **Dumitru G. ANTONIE**¹, Conf. cerc. dr. **Ion HOLBAN**²¹Colegiul Tehnic nr.2, Târgu Jiu, România, gd_antonie@yahoo.com; ²Institutul de Inginerie Electronică și Nanotehnologii „Dumitru Ghițu”, Chișinău, ion.holban@yahoo.com

Rezumat. În această lucrare este prezentată pe scurt viața și activitatea didactică și științifică a prof. univ. dr. Florea Uliu distins fizician român, profesor universitar la Craiova, autor consacrat al multor lucrări de optică, în general, și de optică atmosferică, în particular (curcubeu, halouri, glorie optice), de mecanică cuantică. În anii 1990, 1997, 2003 și 2008 a fost solicitat de către Comitetul Nobel pentru Fizică de pe lângă Academia Regală de Științe din Suedia să facă nominalizări confidențiale în vederea desemnării laureaților acestui premiu din anii 1991, 1998, 2004, respectiv 2009. Timp de peste trei decenii a fost implicat la nivel național în organizarea și desfășurarea Olimpiadelor de Fizică ale elevilor, participând activ la pregătirea și selecționarea loturilor României pentru Concursurile internaționale de specialitate, aprig susținător al concursurilor din domeniul fizicii din Republica Moldova. Constant autor și membru al Colegiilor redacționale ale revistelor „Evrika!” (Brăila), „Cygnus” (Suceava) și „Fizica și tehnologiile moderne” (Chișinău).

Cuvinte cheie: fizician Florea Uliu, optică, mecanică cuantică, activitate didactică, olimpiadă de fizică, pregătirea olimpicilor la fizică.

Abstract. In this work, the life and the teaching and scientific activity of prof. Florea Uliu, distinguished Romanian physicist, university professor in Craiova, author of many works on optics in general and atmospheric optics in particular (rainbows, halos, glories, etc.), and on quantum mechanics is briefly presented. In 1990, 1997, 2003 and 2008 he was asked by the Nobel Committee for Physics of the Royal Swedish Academy of Sciences to make confidential nominations for the 1991, 1998, 2004 and 2009 winners of the prize. For more than three decades he has been involved at national level in the organisation and running of the Olympiads, actively participating in the preparation and selection of Romania's teams for the international competitions, and being a keen supporter of the competitions and the Olympiads in the field of physics in the Republic of Moldova. He was a devoted author and member of editorial boards of the magazines „Evrika!” (Braila), „Cygnus” (Suceava) and „Physics and Modern Technologies” (Chisinau).

Keywords: physicist Florea Uliu, optics, quantum mechanics, teaching activity, Physics Olympiad, training of Physics Olympians.

Anul acesta ne-a părăsit un distins fizician și mare pedagog prof. univ. dr. Florea Uliu (07.08.1942-11.02.2021), de la Universitatea din Craiova, constant autor și membru ale Colegiilor de redacție ale revistelor de fizică „Evrika!” (Brăila), „Cygnus” (Suceava) și „Fizica și tehnologiile moderne” (Chișinău), prieten de neprețuit al profesorilor de fizică și al elevilor împătimiți de fizică din România și Republica Moldova, Om de mare omenie.

Prof. Dumitru G. Antonie,**discipol al profesorului Florea Uliu:**

Îmi aduc și acum aminte de primele fraze ale primului curs de fizică al Domnului profesor univ. dr. Florea S. Uliu, care sunau ca o povață de viață: „Să nu uităm că fizica este unul dintre marii educatori ai gândirii și evoluției noastre. Ea ne învață să anticipăm o situație de viață și întocmai ca într-o problemă, să ținem seama de toți factorii – condițiile inițiale – să le

analizăm, să le comparăm, astfel încât să putem lua cea mai bună decizie în evoluția favorabilă a fenomenului respectiv". Pentru mine această mică secvență din discursul Domnului Profesor univ. dr. Uliu, rostit în fața studenților din anul I (din care făceam și eu parte) cu câteva luni înainte de revoluția din decembrie 1989, reflectă preocuparea de bază a prof. univ. dr. Florea Uliu. S-a născut la 7 august 1942 la Alba Iulia, copilărinte în comuna Șibot, județul Alba, unde a absolvit și Școala generală (primele 7 clase), urmând apoi liceul „Aurel Vlaicu” din Orăștie, județul Hunedoara. Liceul din Orăștie, la care a dat admiterea și unde, în 1956 a devenit elev, era numit, inițial, Școala medie mixtă de 10 ani (după modelul sovietic avea 10 clase). Ea a fost redenumită în anul 1957, devenind Școala medie „Aurel Vlaicu” din Orăștie. În anul 1960, la terminarea liceului, era deja a doua promoție de absolvenți de liceu cu 11 clase. „*Eram un copil pirpiriu, mic de statură, dar tare, tare fălos. Aveam și motive. În primul rând, eram bine pregătit și nu-mi era frică în nici-un fel de examenul de admitere pe care urma să îl dau pentru a intra la liceu. Spuneam cu multă încredere celor din jur: ce-ar putea să mă întrebe și să nu știu? În al doilea rând mă laudam pentru faptul că fiind fiu de ceferist puteam să circul cu abonament gratuit pe distanța Șibot - Orăștie, fără să-mi pese de controlor*” îmi spunea Domn’ Profesor în „călătoriile” noastre, la diverse Concursuri Interjudețene/ Naționale de Fizică/ de Științe, fie la Olimpiadele Naționale de Fizică din ultimii ani. Anii '50 ai secolului trecut XX au fost, după cum spunea Domn’ Profesor, cei în care, sub îndrumarea oficială a Ministerului Învățământului, s-a conturat mișcarea olimpică națională a elevilor de liceu, mai întâi la disciplinele științifice (matematică și fizică), iar apoi, la propunerea unui reputat matematician român, academicianul Grigore C. Moisil, s-a lansat mișcarea olimpică internațională a elevilor (să ne mândrim cu aceasta!), atât de diversificată și de larg răspândită în zilele noastre.

... „*Cred că atunci, când aveam doar 15-16 ani, grație profesorului nostru de Fizică, domnul Kuna Otto [pe care l-am cunoscut și eu la un Colocviu al fizicienilor absolvenți (din diverse promoții AFIC) ai Universității din Craiova, ce a avut loc la Hunedoara în perioada 17-19 iunie 2016], s-au înfiripat începuturile carierei mele de fizician. În anul 1958, intuind că pot mai mult, dânsul, dar și profesorul de matematică, m-au îndemnat să pătrund cu lectura și dincolo de ceea ce era scris în manualele școlare, să studiez și alte cărți (pe care mi le puneau la dispoziție) și să rezolv cât mai multe și mai diverse probleme (din „Gazeta de Matematică și Fizică”)*.

„*O mărturisire ușor nostalgică: dacă mă gândesc bine, constat că sunt aproape 60 de ani de când cunosc, sub o formă sau alta, mișcarea olimpică românească la Fizică. Într-adevăr, în perioada anilor 1956-1960, ca elev de liceu, am participat în fiecare an la etapele raională (la liceul din Orăștie) și regională (la Deva) ale Olimpiadelor de Matematică și Fizică (OMF) pentru elevi (clasele VIII-XI). Așa am reușit în anul școlar 1957/1958, clasa a IX-a, să câștig fazele raională (la Orăștie) și regională (la Deva) ale Olimpiadei de Fizică și am fost desemnat să reprezint regiunea Hunedoara la faza națională a Olimpiadei. Atunci am descins pentru prima oară în capitala țării, la București. Tot atunci l-am întâlnit și l-am văzut pentru prima oară, de aproape, pe profesorul Grigore C. Moisil, președintele Olimpiadelor de Matematică și de Fizică, un mare savant, dar și un om de largă respirație culturală, un adevărat susținător și prieten al tinerilor pasionați de carte. Acolo am înțeles pentru prima oară spiritul competiției adevărate, și m-am întors acasă cu convingerea că, în devenirea noastră, avem de învățat toată viața. Această competiție a fost cea care m-a determinat să urmez studii superioare în domeniul Fizicii (la Universitatea din Cluj) și, ulterior, să îmbrățișez cariera de fizician (mai întâi ca cercetător la Institutul de Izotopi Stabili din Cluj-Napoca, ulterior, în învățământul superior, la*

Universitatea din Craiova” – îmi povestea Domn’ Profesor; unele din ideile și mărturisirile sale le-a publicat și în paginile revistei de fizică „Evrika!”. Profesorul Florea S. Uliu a contribuit enorm de mult la dezvoltarea acestei mișcări olimpice.

Florea Uliu a fost unul dintre acei tineri fizicieni care, în vara și în toamna anului 1966, au venit de la Cluj la Craiova, împreună cu prof. univ. dr. Oliviu Gherman (trecut și dânsul în eternitate,

anul trecut (26 aprilie 1930–11 august 2020), - un remarcabil om de știință, un fizician deosebit, un universitar desăvârșit - creator de școală, și polivalent om de cultură și politician român), în memoria căruia distinsul său discipol Florea Uliu a scris în revista „Fizica și tehnologiile moderne” (v.18, nr.3-4 (71-72) – fiindu-mi și mie un fel de „diriginte”/ decan de an, în anul I de facultate, la Universitatea din Bănie, reînființată în acel an. Domnul profesor univ. dr. Oliviu Gherman, fusese decanul facultății clujene de Fizică și, pentru experiența pe care o avea în domeniul manageriatului specific învățământului superior, fusese numit prorector al noii Universități din sudul țării. Grupul de tineri absolvenți, cu 1-2 ani vechime, erau foștii studenți ai domniei sale.

Universitatea din Craiova căreia profesorul Florea Uliu i-a consacrat întreaga sa viață.

Unul dintre ei – Eugen Magyari, era deja asistent la Catedra de Fizică teoretică a facultății clujene de Fizică (șef de promoție al absolvenților din anul 1964), ceilalți doi, Liviu Tătar (promoția 1964) [trecut și Domn’ profesor univ. dr. Liviu Tătar, prea devreme la cele veșnice, în 1998, fiind un „titan” al fizicii românești] și Domnul Profesor Florea Uliu (promoția 1965) erau fizicieni cercetători la Institutul de Izotopi Stabili condus de Victor Mercea, membru corespondent al Academiei Române (Secția a V-a, din Cluj, a Institutului de Fizică Atomică din București–Măgurele), unde de câțiva ani, începuseră studii serioase privind separarea izotopilor pentru obținerea de apă grea pentru viitoarea centrală nucleară electrică de la Cernavodă.

Voi evoca acum câteva cuvinte despre legăturile Domnului profesor cu învățământul preuniversitar din România – spuse tot de Domn’ Profesor. O întâmplare a făcut ca în anul 1984, dânsul să fie cooptat pentru prima oară ca membru în Comisia ediției din acel an a Olimpiadei Naționale de Fizică (care s-a desfășurat la Craiova). De atunci a rămas mereu apropiat de învățământul preuniversitar de fizică și de această mare sărbătoare a fiecărui an școlar, a celor ce îndrăgesc fizica, fiind foarte iubit și apreciat de mii de elevi români, care l-au cunoscut la diverse concursuri și faze naționale ale Olimpiadei de Fizică, fiind un participant activ la mișcarea olimpică a elevilor fizicieni.

În ultimii 25 de ani, a fost mereu, fie președinte, fie vicepreședinte, fie simplu membru al unor Comisii Centrale, de specialitate, la Olimpiadele Naționale de Fizică, precum și la alte Concursuri școlare de Științe, precum „Evrika!”, „Vrânceanu-Procopiu”, Concursul interjudețean de fizică „Liviu Tătar” (un concurs de Fizică inițiat de Domn’ Profesor și dedicat elevilor din sudul țării pe care l-a denumit „Liviu Tătar”, spre a cinste memoria unui valoros/exponent coleg al domniei sale, o autoritate a fizicii teoretice universitare, plecat prea devreme dintre noi (1998),

„Impuls perpetuum” sau la Olimpiada Națională de Științe pentru Juniori, unde a cultivat o atmosferă de colegialitate și verticalitate, încurajând contribuția fiecărui membru al Comisiei la succesul fiecărei ediții a Olimpiadei și apropiind profesorii pasionați din țară de această adevărată școală a excelenței. A contribuit activ la selectarea și pregătirea echipelor lărgite și restrânse ale României pe care le-a și condus la diferite competiții internaționale. A însoțit câteva delegații de elevi, selecționați de Comisiile de specialitate ale MEN, la prestigioase Olimpiade Internaționale: în Federația Rusă, la Olimpiada multidisciplinară „Tuymaada”, din Yakutia, în Republica Moldova, la Concursul „Mihai Marinciuc” de la Chișinău, în Kazahstan la Olimpiada „Jautikov” de la Alma-Ata și la Singapore la IPhO, în anul 2006. De fiecare dată, elevii români s-au întors încununați de laurii unor victorii răsunătoare. „Ce păcat că apoi, acești olimpici valoroși ne pleacă și țara nu beneficiază în mod real de valoarea lor!!!” – ne mărturisea Domn’ Profesor.

Prof. univ. dr. Florea S. Uliu, a fost un simbol al fizicii preuniversitare românești, unul din pilonii de bază ai acesteia (făcând joncțiunea dintre fizica preuniversitară și cea de nivel universitar), alături de Domn’ Profesor Mihail Sandu, din Călimănești, Domn’ Profesor Sebastian Popescu, de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Domn’ Profesor Romulus Sfichi din Suceava, Domn’ Profesor Sorin Trocaru, inspector MEN, Domn’ Profesor Ion Băraru din Constanța, Domn’ Profesor Constantin Rus din Bistrița, Domn’ Profesor Emilian Micu, din Brăila, Domn’ Profesor Florin Măceșanu din Alexandria și mulți alți profesori devotați viitorului științei românești.

Profesorii universitari Florea Uliu și Mihail Sandu doi stâlpi viguroși ai fizicii preuniversitare românești, la un Concurs de fizică la Oradea, 2015.

Profesorii Florea Uliu, Emilian Micu și Sebastian Popescu, piloni și simboluri ale fizicii preuniversitare românești și mișcării olimpice în domeniul fizicii din România, la Concursul Național de Fizică „Evrika!”, Brăila, 2019.

Acum doresc să citez și câteva cuvinte spuse de Domn’ Profesor univ. Uliu – „despre statutul actual al Fizicii în programele școlare de la noi și despre atitudinea generală, uneori ingrată, a elevilor față de această disciplină. Constatăm cu tristețe că interesul elevilor pentru fizică, a scăzut mult în ultimele trei decenii. Degeaba ne lăudăm cu rezultatele bune ale olimpicilor la concursurile internaționale, acestea nu reflectă nivelul real al interesului elevilor pentru fizică. Starea actuală de lucruri nu poate și nu trebuie să ne lase indiferenți! Pe baza experienței proprii și cunoscând bine transformările (nu toate fericite) la care a fost supus învățământul nostru în ultimele decenii, mi-aș permite o sugestie, un răspuns, cu o firească doză de subiectivism, dar, în fapt, destul de obiectiv și de necontestat: la noi, mai ales în învățământul

gimnazial, în lipsa unor laboratoare școlare funcționale, bine dotate și cu service-uri asigurate, dar, uneori, și dintr-o condamnabilă superficialitate/comoditate, predarea fizicii a fost mult prea mult teoretizată, uitându-se un lucru esențial, cunoscut din antichitate (de la medicul Galenus din Pergam) și susținut cu mult curaj în perioada Inchiziției de către eruditul Roger Bacon: drumul cunoașterii trebuie să înceapă mereu pe „via experimenti” și abia apoi el trebuie adus, pentru a continua, pe „via rationis”.

„Pentru a redresa lucrurile eu cred că așa-numita „metodă a descoperirii dirijate” ar trebui reactualizată, cel puțin pentru ciclul gimnazial. La acest nivel, predarea fizicii cred că ar trebui să fie făcută într-o manieră mai atractivă pentru elevi, mai puțin academică și mult mai apropiată de intuitiv, de practică, de concretul cotidian, cu multe experimente demonstrative, atractive pentru elevi, și cu teoretizări puține. La nivel liceal, va trebui să venim cât mai mult în actualitate, deplasându-ne centrul de interes de la Fizica clasică spre Fizica aplicată a zilelor noastre. La studiul măsurărilor spațio-temporale elevilor ar trebui să le vorbim nu numai despre rigle, șublere, micrometre, rulete și pendule de diverse feluri ci și despre telemetria cu fasciculul laser, respectiv despre cronometrele atomice. La nivel liceal, în clasele superioare, manualele școlare ar trebui să vină mai mult în actualitate, deplasându-se centrul de interes de la pendulele și orologiile lui Huygens spre ceasurile atomice, de la fotografia clasică la tehnicile holografice și la principiile fotografiei digitale, de la paratrăsnetul lui Franklin la centralele eoliene, solare sau nucleare-electrice, să le prezinte elevilor principiile fotografiei digitale, ale înregistrării informației pe CD/DVD-uri și în memorii optice, fundamentele telefoniei mobile și prin fibre optice, teme de cosmologie și astrofizică precum și cât mai multe și ilustrative exemple de interdisciplinaritate. Numai așa, treptat, vor ajunge elevii să înțeleagă că fără aportul fizicii (cunoașterii legilor mecanicii, termodinamicii, electro-magnetismului, electronicii, opticii, particulelor elementare etc.), civilizația zilelor noastre nu ar fi fost posibilă. Eu cred că nu este nici etic și nici moral să fii utilizatorul zilnic al unor bunuri (cum este iPhone-ul, de exemplu), create pe baza unor acumulări certe ale diverselor domenii ale fizicii (dar și al tehnologiilor) și să nu încerci să înțelegi esența legilor acesteia, acordându-le respectul cuvenit celor ce le-au descoperit și le-au dat atât de minunate aplicații! Ce ar rămâne din civilizația zilelor noastre fără electricitate, fără descoperirile lui Oersted, Faraday, Ampère și Lenz, fără aplicațiile inducției, fără undele electromagnetice prezise de Maxwell și descoperite de Hertz, fără principiile pe baza cărora funcționează motoarele termice, fără spectaculoasele aplicații ale efectului fotoelectric, ale cristalelor lichide, ale semi-sau supra-conductorilor?” – sunt câteva din ideile expuse în dialogurile (colegiale!) ale Domnului Profesor cu diferiți profesori de fizică, inspeciori din MEN la diverse ședințe de lucru/seminarii, pe teme de genul „Fizica, încotro?!?”

Domnul Profesor Uliu, a fost solicitat de patru ori să facă propuneri de fizicieni, cu contribuții și servicii deosebite aduse umanității, cărora să li se decerneze premiul Nobel pentru Fizică. În plină forță creatoare, Domn' Profesor Uliu, înainte de a se stinge, a lăsat pe masa de lucru două manuscrise dintre care unul din domeniul fizicii, reflectând preocupările sale din ultima perioadă, fapt confirmat și de soția Dumnealui, Adriana Uliu (Ada – cum o numea Domn' Profesor). A scris numeroase cărți și culegeri de probleme alese de fizică [1-24], de mare valoare, cursuri și articole la nivel universitar sau de popularizare a științei, cunoscute publicului larg de

Profesorul Florea Uliu alături de colaboratorii săi: Cristian Miu, Nicolae Ioniță și Dumitru Antonie, la Concursul Național de Fizică „Evrika!”, Brăila, 2019.

specialitate din țara noastră și nu numai, fiind un profesor cu multă experiență în predarea fizicii, distins, remarcabil în domeniul acesta. A fost un exponat de seamă al generației sale de fizicieni români și un devotat profesor al Universității din Craiova, pe care a slujit-o cu dăruire, și al fizicii căreia și-a închinat întreaga viață și energie. De aceea a fost apreciat și iubit de foarte mulți oameni, elevi, studenți, profesori, ingineri, medici (mulți dintre aceștia fiindu-i studenți), oameni de cultură, artiști ..., atât la nivel local - Oltenia, cât și la nivel național.

Am rămas cu toții cutremurați din adâncul sufletelor noastre, nu ne venea să credem, când a venit pe neașteptate cumplita veste că Domnul Profesor univ. dr. Florea Uliu, ... a plecat dintre noi la cele veșnice... I-am rămas recunoscător pentru tot ceea ce a făcut pentru mine - pentru dragoste, pentru prietenie, pentru ajutor, pentru sprijinul pentru care mi l-a acordat poate când aveam nevoie cel mai mult, pentru sfaturi, pentru înțelegeri, pentru că m-a învățat să văd binele (chiar și „acolo unde părea să nu fie”), că m-a învățat mereu ceva nou, pentru altruismul său... Deși m-am născut fără aripi, Domn' Profesor a fost unul dintre cei care m-a învățat să zbor, a dat aripi visurilor mele [25].

Prin munca extraordinară pe care a făcut-o cu pasiune pe tărâmul fizicii (și nu numai al fizicii, ci și al altor domenii ale cunoașterii), menținând vie această flacără numită – fizică, prin tot ce a făcut Domn' Profesor s-a adresat tuturor celor care mai cred în Fizică și Științe în acest început de secol și mileniu frământat de atâtea probleme globale. Om plin de adevăr, știință și credință, s-a bucurat de toată aprecierea noastră, a celor care l-am cunoscut îndeaproape și care l-am iubit necondiționat. Spicuiesc din ultimele noastre corespondențe pe e-mail. Eu către Domn' Profesor „...Vreau să vă mulțumesc pentru toate lucrurile bune pe care m-ați învățat să le fac, pentru că m-ați încurajat atunci când aveam mai mare nevoie de îndrumarea D-voastră, inclusiv pentru informațiile pe care mi le-ați transmis la cursurile D-voastră, pentru momentele/emoțiile profesionale pe care mi le-ați oferit în colaborarea cu dv. ...Sunteți un OM generos, prețuit, respectat, recunoscut, cu mult profesionalism, altruism și moralitate (lucrurile astea: competență, profesionalism, responsabilitate, moralitate - impunându-ni-le și nouă celor din jurul D-voastră), cu o INIMĂ și un SUFLET MARE [am observat asta și în relațiile pe care le-ați dezvoltat cu diverse persoane (inclusiv elevi și studenți, etc.) pe care le-ați întâlnit]. Oricum cuvintele astea nu pot exprima tot ceea ce meritați. Mii de mulțumiri și aprecieri Domn' Profesor ! ... O zi liniștită / frumoasă Domn' Profesor și toate cele bune! . Ținem legătura Domn' Profesor. Cu deosebită considerație, multă stimă și respect pentru D-voastră, (fost) studentul și colaboratorul, Gicu / Mitică D. Antonie, Tg. – Jiu”.

Și unul dintre răspunsurile Domnului Profesor către mine: „*Dragă Gicule/Mitică, Și eu îți mulțumesc ție pentru măgulitoarele aprecieri. Nu cred că le merit la nivelul superlativelor utilizate de tine. Țin la tine pentru că ți-ai câștigat statutul actual prin munca cinstită, prin dorința de a te autodepăși permanent. Te-am remarcat încă din perioada studenției. Vom rămâne prieteni permanent pentru că tu meriți prietenia mea. Te apreciez și te iubesc ca pe copilul meu! Și eu îți transmit ție cele mai bune urări! Fl. Uliu. P.S. Ada se alătură celor scrise aici de mine și îți mulțumește*

Profesorul Florea Uliu cu discipolul său Dimitrie Antonie, Concursul Național de Fizică „Eureka!”, Piatra Neamț, 2017.

pentru urările și încurajările pe care i le transmiți de fiecare dată! Sperăm ca Dumnezeu să fie bun și să aibă mereu grijă de noi, mai ales de sănătatea noastră!”

„În dimineața zilei de 11 februarie a anului 2021 (exact în ziua când soția sa - Doamna profesor univ. Adriana ULIU urma să-și aniverseze ziua de naștere!), ne-a părăsit un om de știință deosebit, un remarcabil/ mare profesor, un om de cultură, un formator de școală, un mare patriot român, care s-a gândit permanent la cei ce vor veni după ei și noi, la formarea lor prin Școală pentru știință și viață! Port respect tuturor profesorilor mei și le mulțumesc, peste ani, pentru tot ce au făcut pentru noi, pentru tot ce ne-au dăruit, picătură cu picătură, pentru a deveni oameni adevărați! ... și în mod deosebit Domnului Profesor univ. dr. Florea S. Uliu.

Conf. univ. dr. Ion Holban,

redactor-șef al revistei „Fizica și tehnologiile moderne” (Chișinău):

La începutul toamnei anului 2011 mă pregăteam să plec la Colocviul Internațional de Fizică „Evrika!” – „Cygnus”, ce urma să se desfășoare la Bușteni. Primesc un telefon de la profesorul universitar Mihai Marinciuc care mă întreabă dacă aș putea să iau un mic pachet cu cărți pentru prietenii săi din România. Îmi spune că ar fi dorit foarte mult să participe la Colocviu, dar între timp a apărut ocazia mult visată de a pleca într-o excursie în Franța și să viziteze Parisul. Profesorul Marinciuc se trăgea dintr-o familie de profesori și limba franceză și-o însușise de mic. Bineînțeles că la rugămintea dumnealui am răspuns afirmativ. Mi-a adus un pachet cu cărți și reviste care cântărea peste 10kg! Cu profesorul Marinciuc ne cunoșteam de ani buni, de la Moscova, de pe vremea când urmam studiile la Institutul Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna, iar domnia sa - doctoratul la Moscova. N-am întâlnit în viața mea un om mai pasionat de lectură ca dumnealui. Permanent citea ceva, făcea adnotări chiar pe marginea textului citit sau își nota separat esențialul, îi plăcea să fie la curent (zi de zi) cu evoluțiile din domeniul științelor, îndeosebi din domeniul fizicii. Era îndrăgostit de fizică peste măsură și când te întâlnea îți vorbea cu pasiune de problemele fine ale fizicii (pe care le numea „cu stafide”), de raționamentele ei subtile. Era pasionat, de asemenea, de literatura universală, de teatru. Când și-a făcut doctoratul a fost la o mulțime de spectacole la celebrele teatre moscovite. Așa era și fratele lui mai în vârstă, Aurel Marinciuc, care, la vârsta înaintată, umbla, ca un Moș Cârțan modern, cu o servietă mare plină cu cărți pe care le dăruia cu generozitate diferitelor biblioteci sau elevilor câștigători de concursuri sau olimpiade de fizică.

Majoritatea cărților aduse de mine la Bușteni erau pentru profesorul universitar craiovean Florea Uliu, pe care dumnealui l-a cunoscut în 1995, la un concurs de fizică pentru elevi care a avut loc la Brăila. Aveau deja scrise în comun câteva articole și planificaseră să scrie împreună o „Istorie a fizicii”, o viziune originală după câte știu eu din discuțiile cu autorii. Domnul Florea Uliu, cu care m-am împrietenit de la prima întâlnire, dar și alți prieteni ai profesorului chișinăuian, mi-au dat pentru profesorul Marinciuc un pachet cu cărți și reviste de mărimea celui pe care îl adusesem de la Chișinău la Bușteni. Mihai Marinciuc a trecut grăbit pe la mine și-a luat pachetul cu cărți, promițându-mi că va trece să-mi povestească câte lucruri noi

Profesorul Florea Uliu cu fizicianul Ion Holban lângă bustul lui Eminescu de pe Alea Clasicilor din Chișinău, 2016.

și interesante a văzut și a aflat în călătoria sa în Franța. La scurt timp după această scurtă întâlnire a noastră, la 14 octombrie 2011, profesorul Marinciuc și-a pierdut viața într-un înfiorător accident auto. Acum privind în urmă, după trecerea a 10 ani, am impresia că profesorul Marinciuc parcă și-a presimțit sfârșitul și s-a grăbit să-mi lase moștenire prietenia sa scumpă – prietenia cu profesorul craiovean.

La Conferința Internațională „România și românii în știința mondială”, care a avut loc în anul 1994, la Sinaia, sub președinția Laureatului Premiului Nobel George Emil Palade, scriitorul Augustin Buzura a rostit o frază memorabilă: „Decât să blestemi la infinit întunericul, mai bine să aprinzi o candelă cât de mică”. Acum îmi dau seama că acesta a fost și crezul vieții fizicianului Florea Uliu. Întotdeauna mi-a plăcut să mă aflu printre oameni care mențin mereu aprinsă candela științei de carte, căci există un adevăr axiomatic - locomotiva progresului este știința, în mod deosebit științele naturii, în special fizica. Un popor poate să dăinuie peste ani doar dacă este creator de noi cunoștințe și dacă este conștient de faptul că trebuie să învețe toată viața și să fie deschis spre celelalte popoare.

Ziceam eu împreună cu profesorul Uliu că fizica este cea care ne-a unit. Dar nu numai fizica, ci și dragostea de Patrie. Domnia sa deseori îmi trimetea videoclipuri cu locuri fantastice din România, cu evenimente culturale, economice, istorice deosebite care au avut loc în Țară. Când a participat la Olimpiada de Fizică din Yakutia (Federația Rusă) a întâlnit o cercetătoare franceză de origine română, Alexandra Lavrillier. Vorbește franceza, rusa, engleza, evenka și evena, știe și câteva zeci de cuvinte românești. Deși născută în Franța, trăiește în bună parte în Siberia și se ocupa de păstrarea și dezvoltarea tradițiilor popoarelor siberiene. Mi-a scris cu însuflețire despre această persoană deosebită. Din păcate, n-am putut publica respectiva relatare în ziarele de la Chișinău, n-au acceptat-o.

Profesorul universitar Florea Uliu (născut la Alba Iulia, „capitala reîntregirii neamului”, cum îi plăcea dumnealui să spună) a absolvit în anul 1965 Facultatea de fizică a Universității „Babeș – Bolyai” din Cluj-Napoca, după care a lucrat câteva luni la Institutul de Izotopi Stabili din același oraș, institut antrenat în programul de construire a Centralei Nucleare Electrice la Cernavodă. Odată cu înființarea Universității din Craiova, în anul 1966, s-a transferat în Oltenia, „în Bănie”, vorba dumnealui, pentru a lucra în această nouă instituție de învățământ superior, începând astfel o carieră didactică prodigioasă la catedră și manifestând o dăruire exemplară față de misiunea didactică. S-a specializat în domeniul fizicii teoretice, opticii atmosferice, opticii mediilor anizotrope și chirale, opticii coerente și cuantice. În 1974 își susține teza „Contribuții la studiul unor modele ale teoriei cuantice a câmpurilor (modelul Lee, modele cu potențial separabil)”, avându-l în calitate de conducător științific pe prof. univ. dr. Oliviu Gherman, și obține titlul de doctor în fizică,

A urmat stagii de documentare și de specializare, deplasări de colaborare în multe universități din Europa și din alte părți ale lumii: la Universitatea „Carol” din Praga (Cehia), Universitatea din Bratislava (Slovacia), Universitatea „Jean Monnet” din Saint-Étienne (Franța), Universitatea din Uppsala (Suedia), Universitatea din Aveiro (Portugalia), Université de Bourgogne din Dijon (Franța), Universitatea de Stat din Yakutsk (Republica Sakha, Federația Rusă), a fost director al Școlii Internaționale de Fizică „Quantum Field Theory. Supersymmetries and Superstrings” (Călimănești 24-30 aprilie 1998). Activități care i-au adus recunoașterea internațională binemeritată. În 1990 (iunie-iulie) a fost invitat la Universitatea din Wisconsin-Milwaukee (USA), de către prof. Robert Greenler, pentru a participa la primul Congres Internațional de Optică atmosferică „Light and Color in the open Air”, desfășurat la Georgetown

University, Washington (USA). În anul 1997 a fost invitat la Universitatea NTNU din Trondheim-Norvegia, de către prof. Kaare Stegavik, șeful Departamentului de Fizică, pentru o colaborare în domeniul microscopiei electronice; în anul 2003 a fost invitat de către Ministerul Învățământului din Republica Sakha (Yakutia), Federația Rusă, la Universitatea Federală Nord-Estică „M.K. Ammosov” din orașul Yakutsk, pentru a participa la al IX-lea Forum privind problemele educației tinerilor din regiunile circumpolare (manifestare științifică desfășurată sub patronaj ONU); în iulie 2013, același minister din Yakutia, l-a solicitat să participe ca „Invitat de onoare” la a 20-a ediție (jubiliară) a Olimpiadei „Tuymaada”. În anii 1990, 1997, 2003 și 2008 a fost solicitat de către Comitetul Nobel pentru Fizică (de pe lângă Academia Regală de Științe din Suedia) să facă nominalizări confidentiale în vederea desemnării laureaților din anii 1991, 1998, 2004, respectiv 2009, ceea ce este o dovadă a recunoașterii meritelor sale științifice la nivel internațional.

În cei 50 de ani de activitate științifică și didactică Florea S. Uliu a participat la multe conferințe prestigioase în țară și în lume, a publicat peste 200 de articole științifice și didactico-metodice, a scris și tipărit numeroase cărți de specialitate [1-24], incluse în bibliografiile fundamentale, ale căror titluri vorbesc de la sine despre spectrul larg al preocupărilor științifice și didactice ale savantului, despre moștenirea remarcabilă pe care ne-a lăsat-o.

Pentru activitatea sa consecventă, științifică și didactică, i s-au acordat mai multe titluri onorifice și distincții: în 1997 - titlul de Profesor Emerit al Universității din Craiova, Diploma de Onoare a Primăriei Municipiului Craiova (2001), a fost nominalizat în „Catalogul Experților-1997” al Societății Academice din România; a fost membru în Comisia Concursului Internațional de Fizică al elevilor olimpici din România și Ungaria (edițiile 2001 – Craiova și 2003 – Cluj-Napoca); președinte al Comisiei Concursului Internațional al elevilor olimpici din România, Ungaria și Republica Moldova, ediția Călimănești, 2005; lider al echipajului de elevi reprezentând România la Olimpiada Internațională „Tuymaada” de Matematică, Informatică, Fizică și Chimie, desfășurată în orașul Yakutsk, Federația Rusă, în anii 2002, 2004, 2005; coordonator al colectivului de autori al problemelor propuse la ediția a 13-a a Olimpiadei Internaționale de Fizică „Tuymaada”, desfășurată în Republica Sakha (Yakutia, Federația Rusă), Yakutsk, 7-15 iulie 2006; observator științific la cea de-a 37-a ediție a Olimpiadei Internaționale de Fizică a elevilor (Singapore, iulie 2006). „Profesorul olimpicilor din România”, așa i se spunea lui Florea S. Uliu, dascăl de vocație, antrenor al minților viitorilor specialiști în domeniul fizicii (și nu numai). În 2004 și 2005 i s-a acordat Diploma de Onoare a Ministerului Învățământului din Republica Sakha, în 2005 - Diploma de Onoare a Societății Române de Fizică.

A fost membru al mai multor organizații științifice internaționale, membru al Colegiilor de redacție ale revistelor „Evrika!” (Brăila), „Cygnus” (Suceava) și „Fizica și tehnologiile moderne” (Chișinău), membru al Societății Române de Fizică (SRF) și al Societății Române de Optoelectronică (SROE) și SPIE. Din anul 1991 până în 2007 (când s-a pensionat) a fost prim editor al revistei științifice a Catedrei/Departamentului de fizică al Universității din Craiova – *Annals of the University of Craiova. Physics AUC*.

În afară de prodigioasa muncă pe tărâm științific, concretizată în cărțile apărute și articolele din publicații naționale și internaționale, a avut grijă, în permanență, de creșterea noilor generații de oameni dedicați științei, manifestându-se ca un mare susținător și prieten al

tinerilor pasionați de carte, elevi sau studenți. Mai mulți ani a deținut funcția de președinte al Comisiei de Fizică a Ministerului Educației și Cercetării pentru învățământul preuniversitar din România; a fost responsabil zonal (pentru județele Argeș, Dolj, Gorj, Olt, Mehedinți, Teleorman, Vâlcea) pentru concursurile locale și olimpiadele de fizică ale elevilor (1998-2002); a fost desemnat de către Ministerul Educației și Cercetării din România în calitate de președinte al Comisiilor naționale pentru Olimpiadele de Fizică ale elevilor (1997 - Oradea, 2000 - Sibiu, 2002 - Târgoviște, 2003 - Satu Mare, 2004 – Drobeta-Turnu Severin, 2005 – Iași, 2006 - Craiova), responsabil cu pregătirea intensivă a lotului largit și cu selecția lotului restrâns al României în vederea participării la Olimpiadele Internaționale de Fizică ale elevilor; inițiator al Concursului Interjudețean de Fizică „Liviu Tătar” (începând cu anul 2001) și președinte al Comisiei științifice a concursului. Apreciindu-i-se această implicare activă, în perioada 2002-2013 a fost desemnat, de 8 ori, să conducă echipa română de elevi participanți la Olimpiada pluridisciplinară „Tuymaada” din Republica Sakha (Yakutia), Federația Rusă. În 2006 a condus echipa de elevi care a participat la Olimpiada Internațională de Matematică și Fizică „O. A. Jautikov” de la Almaty, Kazahstan. În același an, a participat ca observator la cea de-a 37-a ediție a Olimpiadei Internaționale de Fizică de la Singapore. În anii 2011 și 2013 a fost președintele Comisiei Concursului de Fizică „Mihai Marinciuc”, de la Chișinău. De altfel, acest concurs a fost inspirat de concursul „Liviu Tătar”, inițiat de profesorul Florea Uliu.

În „mișcarea olimpică” din România, profesorul Florea Uliu a intrat în anul 1984, când Olimpiada Națională de Fizică s-a desfășurat în Bănie. I-au solicitat acest lucru colegii săi universitari, care îl cunoșteau ca pe un profesionist desăvârșit. S-a dovedit a fi omul potrivit, la locul potrivit și la timpul potrivit. Colegilor din Comisia centrală a ONF le-a plăcut modul în care dânsul s-a implicat în această muncă responsabilă și nobilă, de atunci fiind chemat mereu să participe la olimpiade. Nu s-a putut desprinde de această activitate, rămânându-i fidel mai bine de trei decenii. Din cele 32 de ediții ale ONF din intervalul 1984-2015, a lipsit doar la câteva olimpiade, când sarcinile de serviciu nu i-au permis să participe sau din motive de sănătate. Din 1997 (ediția de la Oradea), până în 2015 (ediția de la Vaslui), de 15 ori a fost desemnat președinte, respectiv de 4 ori vicepreședinte al Comisiei Naționale a Olimpiadelor de Fizică pentru elevi din România. ONF i-a purtat pașii de la Craiova la Brăila, Târgoviște, Galați, Sibiu, Iași, Piatra Neamț, Oradea, Baia Mare, Turnu Severin, Satu Mare, Bacău, Hunedoara, Cluj-Napoca, Vaslui, Timișoara, Târgu-Jiu, Breaza... Se simțea fericit. Peste tot, cu aceste ocazii, a întâlnit oameni remarcabili, pasionați de fizică, devotați muncii cu elevii, învățământului. Mulți dintre ei i-au devenit apropiați, prieteni. Sute de elevi care s-au remarcat în acești 32 de ani ca olimpici străluciți, au devenit cu timpul, în domeniul specializării pe care și-au ales-o, profesori de fizică, ingineri, cercetători, recunoscuți în țară și în lume pentru realizările lor.

A organiza o Olimpiadă Națională de Fizică nu e un lucru ușor: în afară de pregătirea setului de probleme, probe experimentale, se mai cere găsirea unor sponsori care să înțeleagă anvergura și importanța evenimentului și să contribuie esențial la reușita acestuia. Trebuie asigurate condiții de cazare, de masă pentru elevi și profesori, spații destinate desfășurării probelor, mobilier, dotări de laborator adecvate, premii numeroase care să fie oferite celor mai buni participanți...

Omul de știință Florea Uliu aprecia în mod deosebit activitatea olimpică: *„Olimpiada Națională de Fizică a elevilor de gimnaziu și liceu a fost, este și va fi întotdeauna un adevărat Festival anual al Fizicii școlare. Este un eveniment pe care îl așteptăm mereu cu emoție, cu bucurie și cu speranțe. Cu acest prilej, după încă un an, profesorii se revăd pentru a-și vorbi*

unii altora despre experiența acumulată între timp dar și pentru a constata că pasiunea pentru Fizică a unor elevi, cu care se mândresc, nu a dispărut, că ea continuă să fie vie. ONF este însă și un prilej de a învăța unii de la alții ce trebuie să facem, cum trebuie să procedăm pentru ca această pasiune să devină molipsitoare, să-i cuprindă pe cât mai mulți elevi!”, îndemnând elevii să îndrăgească fizica: „Dragi elevi, vă îndemn să îndrăgiți această disciplină școlară, să vă dăruiti ei, pentru că veți fi răsplătiți întotdeauna cu marea bucurie a cunoașterii!”

La Olimpiadele Naționale de Fizică, domnul Profesor Florea Uliu aprecia la justa lor valoare propunerile de subiecte făcute de profesori, în mod deosebit, cele ce țineau de probele experimentale. Prețuia mult la profesorii de fizică profesionalismul, inventivitatea, dorința de a ieși din cadrul neproductiv al unor idei/ deprinderi obișnuite, învechite. Își dădea bine seama, că pregătirea dispozitivelor necesare acestor probe (de multe ori manuală) necesită efort fizic și financiar, multă muncă, colaborare în echipă. În schimb, dispozitivele originale executate pot avea o utilitate perenă în laboratoarele școlare de fizică, pot servi apoi ca material didactic intuitiv pentru instruirea elevilor. Până la urmă această trudă a profesorilor se răscumpără prin bucuria cu care elevii „pipăie” cu propria lor mână fenomenele fizice ce rămân memorizate pentru întreaga viață. Bucurie mai mare nu poate fi pentru profesori. În această privință ar fi un exemplu doi fizicieni pe care îi cunosc îndeaproape, conf. univ. dr. Ion Andronic de la Universitatea de Stat din Moldova (Chișinău), și dr. în fizică Viorica Chioran, azi profesoară la Colegiul Economic „Pintea Viteazul” din Căvnic, Maramureș.

Mai adăugăm aici câteva cuvinte despre omenia și generozitatea profesorului universitar Florea Uliu. În anul 2001, într-o conjunctură economică favorabilă, dânsul a inițiat un concurs anual de Fizică, pentru elevii de liceu din partea de Sud și Sud-Vest a României, în memoria bunului și talentatului său coleg și prieten, Concursul „Liviu Tătar”. Cel omagiat prin acest concurs, profesorul Liviu Tătar (1942-1998), s-a născut în capitala dacică Sarmizegetusa (localitate la care visa să ajungă autorul acestor rânduri), a urmat școala primară și liceul la Bistrița și Cluj absolvind apoi, în 1964, Facultatea clujeană de fizică. Venind (în vara anului 1966) la Universitatea din Craiova împreună cu profesorul universitar Oliviu Gherman (fost decan al Facultății clujene de fizică), au pus, în câțiva ani, bazele școlii craiovene de fizică teoretică. Talentatul Liviu Tătar s-a bucurat destul de devreme de o largă recunoaștere din partea comunității științifice internaționale, a fost invitat să susțină conferințe în centre științifice prestigioase din Finlanda, Austria, Ungaria, Anglia, SUA. S-a stins din viață în mod subit, în anul 1998, la 56 de ani, neîmpliniți.

Cât privește setea de cunoaștere, pasiunea pentru fizică, a grijii pentru instruirea și educarea generațiilor viitoare, există mai multe asemănări între Liviu Tătar și Mihai Marinciuc. În amintirea lui Liviu Tătar, cu toate dificultățile financiare ale vremurilor pe care le trăiau, colegii craioveni au reușit să organizeze și să desfășoare neîntrerupt edițiile anuale ale concursului inițiat în anul 2001 de profesorul Florea Uliu, susținute cu multă convingere și de profesorul Mihai Marinciuc. Pe lângă echipele județelor din Sudul și Sud-Vestul țării, la invitația organizatorilor, au participat și echipe din Republica Moldova. Elevii moldoveni n-au lipsit de la nicio ediție a concursului, desfășurat fie la Craiova fie în alte capitale de județ din acea zonă.

Pregătindu-se pentru Concursul „Liviu Tătar”, mărturisea profesorul Florea Uliu, elevii învață nu numai pentru a fi competitivi în domeniul fizicii, dar și pentru a se marca în fiecare an, obținând premii sau mențiuni, medalii de Laureati. În același timp, după desfășurarea probelor ei

merg împreună cu ceilalți participanți în excursii, vizitează locurile pitorești din zona respectivă a țării, mănăstirile Curtea de Argeș, Cozia, Tismana, capodoperele lui Constantin Brâncuși de la Târgu Jiu, uzina de automobile de la Craiova, hidrocentrala subterană de la Ciunget - Vâlcea, lacul de acumulare de la Vidraru și alte locuri demne de admirat. Mulți dintre elevii basarabeni remarcați inițial la Concursul „Liviu Tătar”, acumulând experiență și crescând valoric, au fost selecționați ulterior pentru a reprezenta Republica Moldova la Olimpiadele Internaționale de Științe pentru Juniori sau la cele de Fizică.

La acest concurs, echipajului cu cel mai mare punctaj total, i se înmânează, cu caracter itinerant, o cupă specială, „Cupa Liviu Tătar”, asemănătoare Cupei Davis din competițiile de tenis. Cupa este păstrată la Inspectoratul Școlar al județului câștigător până la următoarea ediție a concursului. Pe pedestalul cupei sunt înscrise, pe fundal auriu, echipele câștigătoare din fiecare an.

În anul 2016 învingător al Concursului „Liviu Tătar” a fost echipajul din Republica Moldova, care a obținut cel mai mare punctaj în clasamentul echipelor participante. Cupa itinerantă a fost păstrată astfel în Custodia Direcției Generale Educație, Tineret și Sport a municipiului Chișinău, timp de un an de zile, până la ediția următoare a Concursului. Victoria obținută s-a datorat, în primul rând, desigur,

Echipa de elevi din Chișinău care a câștigat „Cupa Itinerantă”, profesorul de fizică Miron Potlog cu cupa în mână, 2016

elevilor care au demonstrat perseverență și pasiune, dedicând fizicii mult timp și energie, dar în

mare măsură și profesorilor care au ostenit la formarea la elevi a capacităților de cercetare și de rezolvare a problemelor de concurs. Iată și numele elevilor de la Chișinău care au reușit victoria: Sirețanu Daniel, cl. a IX-a, Liceul „Orizont”, – Mențiune cu Diplomă și Medalie; Șarpe Tudor, cl. a IX-a, LT „Orizont” - Mențiune specială cu Diplomă și Medalie; Don Otilia, cl. a X-a, LT „Orizont” - Premiul II, cu Diplomă și Medalie; Tontici Sabina, cl. a X-a, LT „Orizont” - Mențiune cu Diplomă și Medalie; Șotropa Mihail cl. a XI-a, LT „Orizont” - Premiul II cu Diplomă și Medalie (profesor îndrumător al acestor elevi a fost profesorul Valeriu Burleai). Elevilor câștigători le-au fost înmânate și premii în bani, corespunzător locurilor ocupate. Lotul de elevi a fost însoțit de prof. Miron Potlog, grad didactic superior, Liceul „Nicolae Iorga”, și prof. Sergiu Chiriac, grad didactic superior, Liceul „Gaudeamus”. Un fapt demn de menționat, călătoria echipajului din Chișinău la Slatina și retur a fost sponsorizată de prof. univ. Florea Uliu.

Mai e un eveniment important care se datorează în mare parte și profesorului Florea Uliu: Colocviul Internațional de Fizică „Evrika!” – „Cygnus” de la sfârșitul lunii august 2016 a avut loc la Chișinău (la Universitatea Tehnică a Moldovei, coordonator: conf. univ. dr. Vitalie Chistol), sub egida a trei reviste de fizică: „Evrika!” (Brăila), „Cygnus” (Suceava) și „Fizica și tehnologiile moderne” (Chișinău). Parafrazându-l pe chimistul și poetul basarabean Ion

Vatamanu, autorul cărții pentru copii „Aventurile lui Atomică”, atunci am zis cu toții: „Unire fizicieni!”

Înainte ca echipa elevilor basarabeni să ajungă la Chișinău, am primit de la profesorul Florea Uliu un mesaj electronic cu sugestia: *„merită să-i promovați pe acești elevi moldoveni și pe profesorii lor în paginile revistei „Literatura și Arta” unde știu că aveți acces”*. Cu asemenea propuneri mi se adresează mai mulți oameni de bine, de parcă aș fi consul onorific al săptămânalului. Nu sunt, dar recunosc că am adus în paginile săptămânalului oameni de știință de primă mărime: Laureatul Premiului Nobel pentru medicină George Emil Palade, cosmonautul Dumitru Dorin Prunariu, frații academicieni Vsevolod și Sveatoslav Moscalenco, profesorul universitar moscovit Eugeniu Grebenicov, originar din R. Moldova... Am telefonat imediat redactorului-șef al săptămânalului Nicolae Dabija și secretarului general Raisa Ciobanu, care au acceptat articolul spre publicare [26], în el fiind prezentați atât talentații elevi basarabeni, cât și ilustrul pedagog craiovean. Stranie coincidență, la începutul anului 2021 aceste trei distinse personalități ale culturii românești Florea Uliu, Nicolae Dabija, Raisa Ciobanu au fost răpuse de COVID 19.

Merită menționat și faptul că Florea Uliu a fost unul dintre cei mai productivi autori și membri ai Colegiului de redacție al revistei chișinăuene „Fizica și tehnologiile moderne” (FTM), a semnat recenzii la o parte din articolele prezentate revistei, a fost unul din cei mai buni consilieri ai revistei, a publicat în FTM 13 articole [27-39], care au fost incluse în biblioteca științifică națională digitală din RM (ibn.idsi.md) și se bucură de atenția cititorilor, până la 1 decembrie 2021 articolele domniei sale fiind vizualizate de 5827 de ori și descărcate de 251 de ori. Grație strădaniei dumnealui, o bună parte din biblioteca de fizică a distinsului profesor craiovean Oliviu Gherman, Doctor Honoris Cauza al Universității de Stat din Moldova (USM), dascălul său iubit, cu asistența autorului de față și a profesorului universitar Viorel Dușciac, a ajuns la Catedra de fizică teoretică a USM.

Un om principal, onest, Florea Uliu avea totdeauna un cuvânt bun de spus despre fizicienii merituoși. A scris despre profesorul său Oliviu Gherman [39], despre colegul său Liviu Tătar [36] și alte persoane vrednice de laudă, cum ar fi profesorul Seryl Tălpălaru, extrem de atașat de școala românească de fizică, multă vreme director al Colegiului Național „Emil Racoviță” din Iași și despre mulți alții. Florea Uliu este, de asemenea, inițiatorul Premiului Președintelui cu care erau recompensați elevii câștigători la Olimpiadele Naționale de Fizică, contribuind și financiar la aceasta. După plecarea din funcția de Președinte al Olimpiadelor, Premiul a fost redenumit de organizatorii ediției de la Vaslui a Olimpiadei (la inițiativa doamnei inspector general Gabriela Plăcintă) în „Premiul Prof. univ. dr. Florea Uliu”. *„În ceea ce mă privește, m-am bucurat că, după ce, din motive de vârstă, am renunțat de bună voie la președinția Comisiei centrale, începând cu ediția vashuiană a ONF, „Premiul președintelui” a devenit „Premiul Prof. univ. dr. Uliu Florea”. „Precizez că acest premiu, considerat de elevi ca un fel de „Oscar” pentru întreaga activitate, s-a acordat mereu, începând cu ediția din 2002 (de la Târgoviște), elevilor din clasa a XII-a, care participă la ONF pentru ultima oară. El se acordă elevilor care au fost distinși cu premii sau mențiuni oficiale (ale ministerului) în toți anii de liceu (clasele IX, X, XI și XII)”*. Când se ivea ocazia domnia sa pomenea cu multă satisfacție numele premianților.

Florea Uliu totdeauna găsea un cuvânt bun, de încurajare pentru colegii și prietenii săi. Bunăoară, când i-am expediat o mică broșură scrisă în timpul luptei noastre pentru „Limbă și Alfabet”, „Binele și Răul”, dumnealui mi-a răspuns imediat (din partea sa și a soției): *„Stimate Domnule Profesor, am primit azi cartea Dumneavoastră despre Bine și Rău! A fost pentru noi o plăcută surpriză. Vă admirăm pentru tenacitatea și perseverența cu care cercetați aceste inedite aspecte (cotloane-am zice noi) ale limbii române. Am fost și noi surprinși de cât de bogată și de expresivă limbă avem. Primiți felicitările noastre. Cu urări de bine la acest nou început de primăvară. A+F Uliu (25.02.2016)”*.

În 2018, când am participat la Colocviul Internațional de Fizică „Evrika!” – „Cygnus”, desfășurat la Craiova, la care am ținut mult să fiu prezent, ca să am ocazia să deschid ușile claselor Colegiului „Carol I”, pe care în timpul războiului le-au deschis elevii-frații gemeni basarabeni Vsevolod (1928-2018) și Sveatoslav Moscalenco (1928), viitorii fizicieni-academicieni, profesorul Florea Uliu, știind cât de mult doream să ajung să

Profesorul Florea Uliu cu fizicienii basarabeni Iulia Malcoci, Vitalie Chistol și Ion Holban la Coloana fără sfârșit a lui Brâncuși de la Târgu Jiu, 2018.

admir capodoperele genialului sculptor Constantin Brâncuși, a organizat pentru câțiva basarabeni o excursie la Târgu Jiu, mai mult, la întoarcere a comandat la un restaurant de pe autostradă o ciorbă de burtă, fel preferat al autorului, cu care se alintă ori de câte ori se află în Țară. La Craiova am dorit să ajung și din motivul că aici s-au născut multe din marile personalități ale științei și culturii românești. Îl voi aminti doar pe criticul literar Titu Maiorescu, cel care a păstrat pentru posteritate cel mai mare tezaur al nostru – lada cu manuscrise (și cu ploșnițe, vorba autoironică a geniului poeziei noastre) ale lui Eminescu.

Tânjesc mult după profesorul Florea Uliu. Nu este zi ca să nu-mi amintesc de acest om minunat. Îmi alin durerea sufletească urmărind construcția drumului expres Craiova - Pitești (cu lungimea de 121km), pe care dumnealui ar fi urmărit-o cu râsuflarea oprită. Florea S. Uliu a iubit România dezinteresat, necondiționat, trăind împreună cu Țara succesele și insuccesele, niciodată nu și-a defăimat Patria. În același timp, cu mult tact „dădea peste nas celor care blamează prea mult și prea des școala românească”: *„Am dispus întotdeauna atât de copii inteligenți, cât și de profesori cu pregătire științifică și didactico-metodică de excepție, devotați trup și suflet procesului de învățământ. Ei sunt cei care fac posibil, an de an, impresionantele premii cu care se întorc elevii noștri de la diversele Olimpiade internaționale. Din păcate, nu am știut întotdeauna să-i apreciem și să-i răsplătim cum s-ar fi cuvenit, după meritele lor. Va trebui să găsim metodele, mijloacele și resursele cele mai adecvate pentru a-i stimula să rămână în țară, căci, pentru a se dezvolta, țara are și va avea mare nevoie de oameni de valoare. Premiul inițiat de doamna inspector general al ISJ Vaslui, Gabriela Plăcintă, și premiul președintelui sunt doar niște foarte mici pași pe drumul ce va trebui urmat !”*

Urmăresc cu respirația tăiată nu numai construcția drumului expres Craiova – Pitești, ci și a altor mari construcții din Țară, a Catedralei Mântuirii Neamului (cu înălțimea de 120 m,

pregătită a suporta cutremure de până la 8 grade Richter, prevăzută să poată asigura urmărirea slujbei la fața locului de 125 000 de credincioși), a podului suspendat de peste Dunăre (cu lungimea totală de 1974 m, cu masa totală a tablierelor metalice de 20 000 tone, pod susținut de două cabluri cu diametrul de 60 cm, cu masa de 6 700 tone, cabluri confecționate din 81 000 km de fire de oțel de calitate și duritate superioară, cabluri cu garanție de funcționare de 120 de ani, care se sprijină pe 4 piloni de beton armat cu înălțimea de 193m). Rămân mereu uimit cu cât interes discută constructorii, drumarii, muncitorii cu corespondenții, de câte cunoștințe din domeniul fizicii au ei nevoie (practic din toate ramurile acestei științe: mecanică, statică, dinamică, rezistența materialelor, hidraulică, aerodinamică, acustică, optică, electricitate...), precum și din domeniul matematicii și informaticii. Macaragii mânuiesc macarale capabile să ridice greutatea de sute de tone, înzestrate cu aparatură sofisticată, capabilă să țină cont și de viteza vântului, să plaseze tablierele la locul stabilit cu mare precizie. Drumarii dispun de aparate de măsură care dau posibilitatea de a se determina marginea șoselei cu precizia de 2cm, aparate de scanare care permit măsurarea cu precizie a grosimii straturilor de asfalt sau a altor materiale așternute la baza șoselei. Și multe altele. Aș fi mândru să pot participa la asemenea lucrări de anvergură, să pot zice că la cutare construcție am pus și eu umărul, cunoștințele și o parte din sufletul meu. Fără știință, în mod deosebit fără fizică și matematică (informatică), ar fi imposibilă edificarea unor asemenea construcții. De la drumari am aflat și alte lucruri interesante, bunăoară, că la construcția șoselelor, românii aplicau intuitiv principiul acțiunii minime, nu făceau drumurile în direcție dreaptă, vale-deal, ci alegeau calea mai lungă, numai să nu aibă de a face cu pante cu înclinarea mai mare de 10^0 , care cer eforturi prea mari pentru armată. Apoi, cât simbolism, căutare de identitate (de țară, de localitate și omenească), realizare profesională întâlnim la aceste construcții: Catedrala Mântuirii Neamului – înălțarea spiritului poporului român; Dunărea - simbolul veșniciei poporului român; Alba Iulia - simbolul Unirii eforturilor noastre; Curtea de Argeș și legenda meșterului Manole – visul poporului român de a fi făuritor, de a prinde aripi). Pe șantierele acestor construcții pot fi organizate excursii cu elevii, se pot purta discuții cu inginerii și constructorii, efectua sau schița lucrări de laborator... La Podul suspendat se poate discuta despre rezistența materialelor, fulger, paratrăsnet, puterea vântului, despre compunerea și descompunerea forțelor...; la viaductul de pe Valea Tâlmăcelului se poate urmări pe viu turnarea unor structuri în format 3D...; la Catedrala Mântuirii Neamului – se poate discuta despre paratrăsnet, probleme de hidraulică, de acustică, avându-se în vedere acustica sălii (pentru ca predica să fie auzită clar din toate colțurile catedralei), despre puritatea sunetelor clopotelor, bătaia cărora va fi sincronizată cu ajutorul calculatorului și auzită la 10–20 km, despre magia deschiderii silențioase automate a ușilor... La autostrăzi se poate vorbi despre forțele de frecare, statică și dinamică (cazul alunecărilor de teren)... Multe probleme interesante pot fi discutate la centrala electrică nucleară, la cele hidraulice, eoliene, solare... Ce fericire e să fii fizician.

Cât de necesar este ca azi să avem cât mai mulți și cât mai bine pregătiți rezolvitori de probleme, de mânuitori ai aparaturii moderne. În plus, toate aceste construcții sunt și adevărate opere de arhitectură, de artă. Ca să ajungă la ultimele esențe ale fenomenelor, fizicienii s-au văzut nevoiți să străbată trei nivele de cercetare: la început să studieze fenomenele, apoi legile de conservare, care dirijează fenomenele, după care a urmat studierea principiilor de simetrie care

determină legile de conservare. Aprofundându-se în cunoaștere până la esențe, până la aflarea adevărului științific, fizicienii au dat de frumos. S-a dovedit că în adâncimile ei știința se înrudește cu artele, adică adevărul științific și frumosul pășesc mână în mână, o idee genială enunțată de fizicianul britanic Paul Dirac.

Atunci când privesc filmulețele cu mersul construcțiilor din Țară, îmi stăruie în memorie insistența cu care Florea Uliu îndemna comunitatea fizicienilor ca în instituțiile de învățământ să se predea fizica practică, lecțiile de fizică să fie racordate la problemele zilei ale elevilor, studenților, la interesele economice ale țării, fizica să fie promovată mai cu îndrăzneală în societate. Lucruri menționate mai sus de profesorul Dumitru G. Antonie când se referea la discuțiile în jurul problemei „Fizica încotro?”

Cât de mult ne lipsești Professore Florea S. Uliu!

Mulțumiri

Autorii aduc sincere mulțumiri doamnei conf. univ. Adriana Uliu, care ne-a pus la dispoziție mai multe documente și ne-a dat o mulțime de sfaturi prețioase.

Referințe

1. Uliu Florea. Optică și spectroscopie. v.I. Optică geometrică. Craiova: Reprografia Universității din Craiova, 1973. – 228p.; v.II. Optica ondulatorie. Repr. Universității din Craiova, 1975, v.III. + Marcela Chiriac, Optică fonică și spectroscopie generală. Repr. Universității din Craiova, 1978. - 220p.
2. Uliu Florea și colectiv (Oliviu Gherman, Eugen Magyari, László Meder, Lucian Saliu, Liviu Tătar). Probleme de fizică pentru liceu. Craiova: Scrisul românesc, 1975. – 372p.
3. Uliu Florea + T.Anghelescu, N. Avram, O.Birău, M.Delibăș, V.Florescu, V.Grecu, G.Ionescu, D.Iordache, I.Iova, A.Meșter, G.C.Moisil, A.Mihail, I.Muscalu, St.Levai, I.I.Popescu. Optică, fizica plasmei, fizica atomică și nucleară (pentru perfecționarea profesorilor). București: Ed. didactică și pedagogică, 1983.- 418p.
- 4.. Uliu Florea. Fizica, v. II.. Craiova: Reprografia Universității din Craiova, 1984. -404p.
5. Uliu Florea (coordonator) (Bunescu Origen, Dumitriu Mihai Titu, Marinescu Ecaterina, Tutunaru Marcela, Arnăutu Maria, Filipaș Titus, Hărăbor Ana, Hărăbor Valentin, Rotaru Petre, Socaciu Margareta, Stoenescu George). Lucrări practice de fizică.Craiova: Reprografia Universității din Craiova, 1991. - 190p.
6. Uliu Florea. Curcubeul – de la mit la adevăr. Craiova: Sitech, 1994. - 346p .
7. Uliu Florea, Vasilescu Petre. Probleme alese de fizică, v. I, Mecanică și căldură. Craiova: Radical, 1995. – 208p.
8. Uliu Florea. Bazele fizice ale electronicii cuantice (note de curs). Craiova: Reprografia Universității din Craiova, 1995. - 248p.
9. Uliu Florea. Probleme alese de fizică, v.II, Optică și relativitate. Craiova: Radical, 1996. - 380p .
10. Uliu Florea, Hărăbor Valentin. Curs de fizică, partea I (Pentru studenții facultăților de Electrotehnică și Automatică). Craiova: Reprografia Universității din Craiova, 1997. - 370p.
11. Popescu Ioan-Ioviț, Uliu Florea. Optica scalară. Craiova: Universitaria, 1998. – 522p.

12. Uliu Florea. Fizica fenomenelor termice. Craiova: tip. Universității din Craiova, 2004. -158p.
13. Uliu Florea. Istoria curcubeului – de la Noe la Mie. Deva: EMIA, 2005. – 390p.
14. Uliu Florea. Mecanică analitică și electrodinamică. Ministerul Educației și Cercetării, UM-PIR, București, 2005. –156p.
15. Popescu Ioan-Ioviț, Uliu Florea. Optică geometrică. Craiova: Universitaria, 2006. - 210p.
16. Uliu Florea (coordonator). Lucrări experimentale de fizică pentru olimpiade și concursuri școlare. Craiova: ELSE, 2007. – 108p.
17. Gherman Oliviu, Uliu Florea. Lecții și probleme de mecanică. București: Ed. didactică și pedagogică, 2007. – 140p.
18. Uliu Florea. Fundamentele fizicii clasice. Craiova: Universitaria, 2008. – 308p.
19. Florea Uliu, Mihail Sandu, Gabriel Florian. Concursul interjudețean „Liviu Tătar”. Craiova: ELSE, 2016. - 280p.
20. Uliu Florea, Măceșanu Florin. Mecanică fizică. Probleme... captivante (cu soluții complete), ediția a 7-a, Deva: EMIA, 2017. –308p.
21. Uliu Florea, Măceșanu Florin, Fizică moleculară. Probleme... captivante (cu soluții complete), ediția a 5-a, Deva: EMIA, 2017. – 270p.
22. Uliu Florea, Măceșanu Florin. Optică geometrică, Probleme... captivante (cu soluții complete), ediția a 7-a, Deva: EMIA, 2018. – 422p.
23. Arici Liviu, Uliu Florea. Electricitate și magnetism. Probleme... captivante (cu soluții complete), ediția a 5-a, Deva: EMIA, 2018. - 348p.
24. Uliu Florea, Teme experimentale și probleme de fizică aplicată (Pentru pregătirea Olimpiadelor și Concursurilor școlare de fizică), ediția a 3-a, Deva: EMIA, 2018. - 354p.
25. Antonie Dumitru. Ne-a părăsit un Mare Profesor, prof. univ. dr. Florea Uliu. „Evrika!”, nr.4-5-6 XXXI (368-369-370), 2021, p18-22. (07.08.1942-11.02.2021).
26. Holban Ion. Unire fizicieni! (Despre echipa de elevi ai liceului teoretic „Orizont” din Chișinău care a câștigat „Cupa Itinerantă” la Concursul Interjudețean de Fizică „Liviu Tătar” avut loc în perioada 13-15 mai 2016 la Slatina, județul Olt). „Literatura și Arta“, nr. 21 (3690), 26 mai 2016.
27. Catană Pavel, Lupașcu Eleodor, Marinciuc Mihai, Pîrtac Constantin, Sandu Mihail, Davidescu Delia, Dafinei Adrian, Uliu Florea Probleme propuse pentru concursul rezolvitorilor. Fizica și Tehnologiile Moderne. Nr. 3-4 (11-12) / 2005 / ISSN 1810-6498 /ISSNe 2537-6349.
28. Catană Pavel, Marinciuc Mihai, Uliu Florea, Lupașcu Eleodor, Sandu Mihail. Probleme propuse pentru concursul rezolvitorilor. Fizica și Tehnologiile Moderne. Nr. 3-4 (15-16) / 2006 / ISSN 1810-6498 /ISSNe 2537-6349.
29. Uliu Florea, Marinciuc Mihai Principiul de corespondență și regula de cuantificare a lui Niels Bohr. Fizica și Tehnologiile Moderne. Nr. 3-4 (35-36) / 2011 / ISSN 1810-6498 /ISSNe 2537-6349.
30. Uliu Florea. The order of filling with electrons of successive sub-shells of a shell in many-electronic atoms. Fizica și Tehnologiile Moderne. Nr. 3-4(39-40) / 2012 / ISSN 1810-6498 /ISSNe 2537-6349.

31. Uliu Florea. Teme practice și experimentale propuse la Olimpiadele Naționale de Științe pentru juniori. Fizica și Tehnologiile Moderne. Nr. 3-4 (43-44) / 2013 / ISSN 1810-6498 /ISSNe 2537-6349.
32. Uliu Florea. Optică ondulatorie, probleme de baraj. Fizica și Tehnologiile Moderne. Nr. 1-2 (41-42) / 2013 / ISSN 1810-6498 /ISSNe 2537-6349.
33. Uliu Florea. Teme practice și experimental propuse la Olimpiadele Naționale de Științe pentru juniori. Fizica și Tehnologiile Moderne. Nr. 3-4 (43-44) / 2013 / ISSN 1810-6498 /ISSNe 2537-6349.
34. Uliu Florea. Stările staționare ale oscilatorului armonic liniar și nivelele de energie corespunzătoare. Fizica și Tehnologiile Moderne. Nr. 3-4 (47-48) / 2014 / ISSN 1810-6498 /ISSNe 2537-6349.
35. Uliu Florea. Exemple de renormare în electrostatică. Fizica și Tehnologiile Moderne. Nr. 1-2 (49-50) / 2015 / ISSN 1810-6498 /ISSNe 2537-6349.
36. Uliu Florea. Gânduri despre Liviu Tătar (1942-1998). Fizica și Tehnologiile Moderne. Nr. 1-2 (53-54) / 2016 / ISSN 1810-6498 /ISSNe 2537-6349.
371. Uliu Florea. Localizarea punctelor de tangență cu adiabata și cu izoterma pe dreapta cu pantă negativă în planul pOV. Fizica și Tehnologiile Moderne. Nr. 3-4 (59-60) / 2017 / ISSN 1810-6498 /ISSNe 2537-6349.
38. Uliu Florea. Oglinzile cu secțiune conică și arta origami. Fizica și Tehnologiile Moderne. Nr. 3-4(71-72) / 2020 / ISSN 1810-6498 /ISSNe 2537-6349.
39. Uliu Florea. Ne-a părăsit Prof. univ. dr. Gherman Oliviu (26 aprilie 1930 – 11 august 2020), o mare personalitate a fizicii din România, Doctor Honoris Causa al Universității de Stat din Republica Moldova. Fizica și Tehnologiile Moderne. Nr. 3-4 (71-72) / 2020 / ISSN 1810-6498 /ISSNe 2537-6349.

Prezentat la redacție: 10.09.2021; acceptat:30.10 2021.

*Articolul este depozitat în baza de date IBN:
https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_numar_revista/26/2138.*